

Öreg falu.

HALMI BÓDOGNÁK.

Jó Mari néni. Kérges kezü jószág.
A szava csendes: óvatos patak.
Csöpp kerek arcán ráncos, barna rózsák.
Ólmos lába már itt-ott megakad.
Minden olyan messze került el tőle:
Régi napok. Tán vissza se falál.
Sok időnek lett ő a temetője.
Messze minden. Közel csak a halál.

És János bácsi. Biró is volt régen.
A háza fehér mint télen a fák.
Angyal nevet kékszinű, lágyszemében.
Izmos vállával még dologba vág.
Két szép nagy ökrét még szántani hajlja.
Fog is az eke vasökle alatt.
A vén földre ráramosolyog arca.
De szó ajkára nagynéha akad.

Öreg népség. Megtisztelti akárki.
Van ott pipa, meg régi, ócska dal.
Mari néni és ura János bácsi.
Két vén pajtás. Két öreg fiatal...

* * *

Fellármázta már a kakas a hajnalt.
És koronát ölt az égi király.
Nagy aranykürtje aranyzóra harsant
És földre repül száz arany sirály.
Meghorpadt háznak ablaka felvillan.
Bent megmozdulnak az ágytakarók.
Fehér dunna és fehér párna csillan:
Megremegnek az ezüstös hajók.

És mosolygós, szerető jóreggeltben
Bámul össze a két pár gyenge szem.
Édes ima tömjénzik fel a csendben:
Tiszta galamb halk, szűzi reggelen.

* * *

János bácsi kilépked a mezőre.
A kapa vállán. Jobbra-balra néz.
Eldörmögi csak halkán, elmenőbe:
„Itten nem szép. Itt mán szép a vetés.”
Földjéhez ér. Munkához is kell látni.
Kinn már a szomszéd, asszony, lány, cseléd.

Neki gyüri az ingét János bácsi
És megmarkolja a kapa nyelét...

Megáll. Pihen. És elnéz messze-messze.
El-elgondolja: Hej! Nagy a világ!
Megtörli barna homlokát remegve.
A nap lassan már égközépre hág...

* * *

Mari nénit fengernagy dolog várja.
Megrendezi sebtiben a szobát.
Sietve csoszog két papucsos lába
És tésztfába rakja be a kovászt.
Azután dagaszt. Dagasztja keményre.
Meg is osztja és kelni hagyja még.
Tüzet gyújt gyorsan a nagy kemencébe.
Négy szál hasábfá már lángokban ég.

Elpirul a konyha két fala tőle.
Pattog a tűz. Röpköd a szikrahad.
Rózsát fog fel Mari néni kötője.
És öreg arca piros pírba kap.
Azután meg csendesen és vigyázva
Előre húzza a lángparaszat.
A kenyéret meg elhelyezi hátra
És elcsukja. No, hadd piruljanak.

Későbbben meg kiszedi a lapáton.
Alig bírja. No. De csak ide ér.
Csiklandós szagát érezni a tájon.
Kész az áldott, szent, jó buza kenyér...

Pici kis kert. Gazdasszony szemefénye.
Van benne minden, amit szem kíván.
Csipetnyi szőlő, retek, répa s véle
Sárga liliom, piros tulipán.
Meg karalábé, paszuly, krumpli, hagyma,
Fehér rózsák, sok, színes vadvirág.
Mari nénit most dolga idehajlja.
Öntöz, locsol, mert már száradni lát.

Kitép egy gazt. Egy rózsát megigazgat.
Egyet szagol. Egyet megsimogat.
Mari néni most úgy érzi, hogy gazdag.
Nagyon szereti a virágokat...

* * *

Hej! A tornáchoz fut a sok baromfi.
Szakajtóval jön Mari néni már.
Elkezd a sok tyúk, csibe rikácsolni
S lesik félszemmel, vajjon mit csinál?
Mari néni kezéből hull az étel:
Sárga szemekből bő aranyeső.
Van harc. Rácsapnak egyre négyesével.
S megesznek mindent, ami ehető.

Mari néni elmosolyodik rajtuk.
És még egy csomót dob oda nekik.
És elnézi villámgyors mozdulatjuk,
Ahogy a javát felszedezgetik...

* * *

A hőség folyam most árad a réten
S mint rozsz pocsolóya, csendesen megáll.
Izzad a nap. Eltikkadt fák tővében
Pihen a nép. S nyugton ebédre vár.
Kanyargós uton kék és piros tűzben
Feltűnik már egy pár szoknya, derék.
Megérkeznek az asszonyok. Kezükből
Uruknak főzött jó, izes ebéd.

Már mind itt vannak. Egy vén ember vár még.
Elnéz az uton a falu felé.
Ott nő csendesen egy csöpp, sötét árnyék.
Lassan jön. Asszony. János bácsié...
Megérkezik. Fáradtan ül urához.
Kinálja főztjét. Egye meg szegény.
János bácsi lustán szedi magához
A húst, levest. S üres már az edény.

Elpihennek. Egy fa alatt sikoltás.
Oda néznek. Hát a fiatalok.
Forró ölelés. Csók. Nyugtalan mozgás.
S ölelni mennek száz huncut karok.
Mari néni és ura összenéznek.
Mosoly folakszik a ráncok alatt.

Hej! Azelőtt, amíg nem voltak vének...
És kérges kezük csak össze akad...

* * *

Már alig bir a fáradt nap magával.
Indul pihenni a hegyek megé.
János bácsi csendes, esti imával.
Mint bronzszobor néz el a nap felé.
Nagyot kiált és megakad a munka.
A naplajték vérrel ömlik tovább.
A sok ember ruháját veszi, huzza
S lassan megtörli izzadt homlokát.

Haza mennek. A vének néha szólnak.
És énekelnek a fiatalok.
Vissza nem néznek. Ott most haldokolhat,
Nem látják már meg az öreg napot...

Ordítózás és összevissza járás.
Két asszonyhang segítségért kiált.
János bácsinak nem kell a pipálás.
Megindul nézni a patáliát.
Ezek a hangok kocsma felől hullnak!
Ezek a hangok gyilkosak, vadak!
Ezek a hangok most már vérszaguak
És János bácsi szaladva halad.

A korcsmában két legény harcba szállott.
És a harcban az egyik elesett.
Zokogás. Sirás... Átok! Ezer átok!...
Vérittas szem. És lecsukott szemek...

* * *

Megvacsoráltak. És a gyilkosságról
Folyik a szó. Asszony volt az oka;
Aztán elkezd Mari néni másról
És János bácsi nem hallgat oda.
Csendesül. Még egy pipa dohány elkel.
Hallgatnak. Oly jó most a vén divány.
Jó Mari néni lassan, csendben felkel.
Lámpát gyújt és halk jóestét kíván.

Büky György

Kőszeghi Fangh Dezső rajza